

Η σχέση της Ορθοδοξίας με την λογική και τη γνώση

“Πίστευε και μη ερεύνα”, “Ερευνάτε τας Γραφάς”, ή “Μακάριοι οι πτωχοί τω πνεύματι”;

Το “πίστευε και μη ερεύνα” ήταν μια συνηθισμένη φράση που λεγόταν συχνά παλιά, όταν ήταν αδύνατον να απαντηθούν λογικές ερωτήσεις σε θέματα θρησκείας και το ποσοστό των ορθοδόξων στην χώρα ήταν 98%. Μια καραμέλα που αποστόμωνε τον κάθε ένα περίεργο που ξεπερνούσε τα εσκαμμένα. Μετά την επταετία και την καλύτερη επαφή της χώρας μας με το ευρωπαϊκό γίγνεσθαι, με κάπως καλύτερους θεσμούς και περισσότερη ελευθερία, έχει ατονήσει και απαξιωθεί, και μάλιστα, επειδή δεν υπάρχει αυτούσια όπως λέγεται μέσα στις γραφές, οι χριστιανοί απολογητές θέλουν να ξεχάσουμε τι λένε τα κείμενα τους και ποια ήταν η ιστορία τους, σαν αυτή η φράση να μην ειπώθηκε ποτέ, ή σαν να βγήκε από το μυαλό μας. Έτσι σήμερα θα διερευνήσουμε την σχέση του Χριστιανισμού και ειδικά της Ορθοδοξίας, με την λογική και την έρευνα, διερευνώντας τις αρχές που έχει σχετικά, και την ιστορική της δράση.

Η Έρευνα έχει σχέση με την λογική και η λογική έχει άμεση σχέση με τη γνώση. Η γνώση είναι αποτέλεσμα της λογικής διεργασίας, αλλά ταυτόχρονα και τροφοδότης της. Η έλλειψη γνώσης, η άγνοια των ανθρώπων για τις διαδικασίες της φύσης και την φύση του ανθρώπου, ήταν αυτή που δημιούργησε την ανάγκη ονομασίας των υπερφυσικών και άγνωστων δυνάμεων όπως τις έβλεπε τότε, σαν θεούς ή ενέργειες θεών. Η άγνοια είναι αυτή που δημιούργησε το υπόβαθρο για τις θρησκείες, η δε ηθική αρχαίων εποχών και τα ιερατεία, η αιτία διαμόρφωσης και δημιουργίας του μύθου τους που ακόμα σήμερα τους λένε ως θεόσταλτα συμβάντα.

Η χριστιανική θρησκεία είναι μια εξέλιξη της εβραϊκής, και δημιουργήθηκε την παραγμένη για τους Εβραίους εποχή της οριστικής ήττας τους από τους Ρωμαίους και την καταστροφή της Ιερουσαλήμ. Μιας εποχής που κυριαρχούσε η μεσσιανική αναμονή και εμφανιζόντουσαν χριστοί και μεσσίες ο ένας μετά τον άλλον, με σκοπό να απελευθερώσουν την φυλή τους. Όταν πλέον δεν υπήρχε περιθώριο για κάτι άλλο, δημιουργήθηκε ή αναθερμάνθηκε ο μύθος ότι ο μεσσίας που περίμεναν ήδη είχε έρθει, αλλά το μήνυμα ήταν άλλο από αυτό που φανταζόντουσαν, και οι Εβραίοι, λένε, δεν το κατάλαβαν .

Χριστιανικά κείμενα

Η βασική αρχή, δηλαδή ο κεντρικός μύθος που συνιστά την χριστιανική θρησκεία, είναι αυτός του προπατορικού αμαρτήματος το οποίο γράφει η Παλαιά Διαθήκη στην αρχή της. Ο άνθρωπος σύμφωνα με την θρησκεία αυτή ήταν προορισμένος να απολαμβάνει την ηδονιστική καλοπέραση του Παραδείσου, ζώντας τρυφηλά, τρώγοντας και πίνοντας από τα έτοιμα, που του είχε δημιουργήσει και παρείχε ο Ιεχωβάς, φθάνει να μην ήθελε τίποτα πάρα πέρα. Μόνο που τελικά αμάρτησε και έφυγε από εκεί. Αιτία ήταν η ελεύθερη απόφαση υποτίθεται του πρώτου ανθρώπου του Αδάμ, να δοκιμάσει από το “ξύλο της γνώσης του καλού και του κακού” πράγμα που ήταν αυστηρά απαγορευμένο από τον Θεό. Αυτή η παρακοή εκτός από την ανατροπή και κατάρρευση όλης της φύσεως, εκτός ότι ανάγκασε τον άνθρωπο πλέον να δουλεύει σκληρά και να τρώει χύνοντας ιδρώτα και αίμα, δημιούργησε μια υποτιθέμενη κατάρα που ακολουθεί έκτοτε τον άνθρωπο.

Εδώ, βλέπουμε ήδη την πρώτη αρνητική θέση για την γνώση. Η γνώση “του καλού και κακού” έρχεται σε αντίθεση με την μαλθακότητα και την ευμάρεια των έτοιμων γευμάτων και της ηδονικής απόλαυσης του “Παραδείσου” όπως και στην τυφλή πίστη στα λεγόμενα του Γιαχβέ, σε αντίθεση με την έρευνα για το άγνωστο. Η αναζήτηση λοιπόν της γνώσης, η ίδια η έρευνα, ήδη ποινικοποιείται αξιωματικά από το πρώτο κεφάλαιο της χριστιανικής Βίβλου και δημιουργεί μια κατάρα για τον άνθρωπο εσαεί. Ακολούθως όλη η υπόλοιπη Παλαιά Διαθήκη, αναφέρεται στην πίστη κάποιων Εβραίων και στην συχνή έλλειψη πίστης των υπολοίπων και τι δεινά τους έφερε. Κάτι που όπως φάνηκε είχε να κάνει μόνο και μόνο με τις εθνικιστικές βλέψεις του ιερατείου του Ιούδα, που κατέλωσε και επιβλήθηκε σε όλο το Ισραήλ.

Για να λυτρωθεί υποτίθεται ο άνθρωπος από αυτή την αρχαία κατάρα, ενανθρωπίστηκε ο Ιησούς ο γιος του Ιεχωβά, ως “νέος Αδάμ” για να απαλείψει με τον προσχεδιασμένο μαρτυρικό θάνατό του, την κατάρα αυτή ως αντίλυτρο όπως λέει ο Παύλος από αγάπη για τον άνθρωπο. Αυτό εκτός από την θλίψη που δημιουργεί στον άνθρωπο, αφού οι συνάνθρωποι του δεν κατάλαβαν την θεϊκή αυτή επέμβαση και τον σταύρωσαν άδικα, του δημιουργεί και ενοχές για το αν πραγματικά πιστεύει και τηρεί τις εντολές που υποτίθεται έδωσε ο υποτιθέμενος λυτρωτής του. Όλο αυτό το σενάριο είναι φτιαγμένο για να ενεργοποιεί τον συναισθηματισμό του ανθρώπου και να συσκοτίζει την λογική, στο αν όλο αυτό το σενάριο έχει πιθανότητες αλήθειας.

Όταν ο Ιησούς, η δεύτερη δηλαδή από τις τρεις, θεϊκή οντότητα που λατρεύεται από τους χριστιανούς, ανέπτυξε την διδασκαλία, όπως τουλάχιστον αναφέρεται

στα κείμενα της Καινής Διαθήκης, έδειξε ιδιαίτερη προτίμηση στους **“πτωχούς τω πνεύματι”** για τους οποίους μάλιστα έδειξε ξεκάθαρα ανοικτή την πόρτα της “βασιλείας των ουρανών”. Σύμφωνα με την διδασκαλία του μάλιστα ο **τέλειος ακροατής του, είναι τα παιδιά** γιατί δεν έχουν ακόμα αναπτυγμένο το νοητικό τους ώστε να αντιδράσουν σε παραλογίες και να μπορούν να πειστούν ολοκληρωτικά. Βέβαια δεν το λέει έτσι, λέει ότι αυτά “έχουν καθαρή καρδιά”, αλλά σήμερα ξέρουμε πολύ καλά ότι ο προσηλυτισμός έχει πραγματική επίδραση μόνο αν ξεκινήσει στην παιδική ηλικία, ακριβώς για αυτό τον λόγο. Αντίθετα εκατομμύρια παιδιά που προσηλυτίζονται σε παιδική ηλικία στον Χριστιανισμό, δεν γίνονται καλύτεροι ή χρηστότεροι όταν μεγαλώσουν, που σημαίνει ότι η παιδική αθωότητα δείχνει απλά ένα καλό παράδειγμα, αν θέλεις να μιλήσεις για αγάπη, χωρίς να σημαίνει τίποτα στην ουσία, αλλά αποβλέπεις τελικά στον προσηλυτισμό.

Τόσο ο Ιησούς, όσο και ο Παύλος, επέμεναν συνέχεια στο θέμα της **απόλυτης πίστης**, τονίζοντας ιδιαίτερα τη σημασία της. **“Αν έχεις πίστη μικρή όσο ένας κόκκος σινάπεως”** υποτίθεται ότι είπε ο Ιησούς, **“μπορείς να μετακινήσεις βουνά”**. Αν πραγματικά αληθεύει αυτό, τότε τι νόημα έχει η έρευνα η γνώση και η λογική; Αυτό ακριβώς συνέβη λοιπόν με τους χριστιανούς. Απαξίωσαν την γνώση, αρνήθηκαν τη λογική και πρότειναν σαν λύση των πάντων την πίστη και την προσευχή. Και ήρθε ο Μεσαίωνας.

Η μόνιμη προτροπή των ιεραρχών εκτός από την απόλυτη πίστη, ήταν και είναι η συνεχής **προσευχή**. Ο πιστός οφείλει συνέχεια στο μυαλό του να έχει τον Θεό, να προσεύχεται σε αυτόν και να μην αφήνει τον λογισμό του να διακατέχεται από τα γήινα και τους πειρασμούς της ανθρώπινης φύσεως που είναι σχεδόν τα πάντα, φυσικά αυτά εμπεριέχουν και τις λογικές σκέψεις, άρα και την έρευνα για τα γήινα. Μάλιστα ένας καλός χριστιανός οφείλει να μην εμπλέκεται καθόλου σε συζητήσεις και συναναστροφές με άθεους ή αλλόθρησκους για να μην χάνει την πίστη του. Βλέπουμε δηλαδή ότι ο λογισμός πρέπει να είναι ελεγχόμενος, ο διάλογος με το διαφορετικό αποφεύγεται. Η λογική και η έρευνα εξοβελίζονται. Η γνώση πλέον είναι άχρηστη. Δεν φθάνει όμως αυτό για να καταβαρυνθεί την γνώση και τον Λόγο, επιπλέον επικρέμαται πάνω από την ανθρωπότητα η απειλή του Ιησού: **“όποιος δεν είναι μαζί μου είναι εναντίον μου, και όποιος δεν με πιστεύει θα πάει στην Κόλαση, εκεί που είναι η αιώνια φωτιά που έχει ετοιμαστεί για τον διάβολο, εκεί που θα υπάρχει το αιώνιο κλάμα και ο τριγμός των δοντιών, εκεί θα πάνε όλοι οι ασεβείς που ο ίδιος θα επιλέξει”**. Η νέα απειλή προστίθεται

στην αρχαία κατάρτα, η οποία για τους χριστιανούς ποτέ δεν έπαψε. Τώρα αρχικά κάποιος για να σωθεί πρέπει να βαπτιστεί για να την γλυτώσει, αλλά ούτε αυτό φθάνει, πρέπει συνέχεια να προσεύχεται και να πριμοδοτεί την Εκκλησία, τον αυτόκλητο μεσολαβητή με τον θεό, να τον συγχωρήσει και να λυτρωθούν οι μονίμως υπάρχουσες αμαρτίες. Αν θέλει κάποιος να μπει στα σίγουρα στην βασιλεία των ουρανών, ή να είναι τέλειος, οφείλει επιπλέον να **αυτοευνουχιστεί** σύμφωνα με την παρότρυνση του Ιησού. Αν το πάρουμε κατά λέξη μιλάει για το sex και την διαιώνιση του είδους, αν το πάρουμε συμβολικά, μιλάμε για νοητικό ευνουχισμό. Δεν υπάρχει πλέον ούτε χρόνος ούτε η δυνατότητα, έτσι φαίνεται η συνειδητή απέχθεια για την γνώση. Ο ευνουχισμένος νους δεν μπορεί να λογιστεί σωστά.

Η χαρακτηριστική φράση που κυριάρχησε έκτοτε σε θέματα θρησκείας ήταν η φράση “Πίστευε και μη ερεύνα” που λεγόταν σοβαρά, άσχετο αν τώρα έχει απαξιωθεί από τους ίδιους τους χριστιανούς γιατί δεν έχουν την εξουσία να την επιβάλουν.

Αντίλογος των απολογητών

Η περίφημη αντίρρηση των χριστιανών είναι ότι ο Ιησούς είπε να “ερευνούμε τις γραφές” και είναι τελείως άστοχη γιατί το κείμενο λέει “**ἐρευνᾶτε τὰς γραφάς, ὅτι ὑμεῖς δοκεῖτε ἐν αὐταῖς ζωὴν αἰώνιον ἔχειν**” (Κατά Ιωάννην, 5: 39) και αν διαβάσετε όλο το κείμενο, δεν θα δείτε καμία προτροπή για έρευνα, αλλά προσπάθεια να αποσυμβολιστούν χωρία της Παλαιάς Διαθήκης από τους Εβραίους, που ήδη μελετούν τις γραφές τους, ως προάγγελοι του Ιησού. Επειδή όμως η απόδοση αυτή έχει γίνει γνωστή, συνεχίζουν να χρησιμοποιούν την φράση αυτή και λένε ότι δεν είναι από το συγκεκριμένο χωρίο, αλλά γενικά αυτό το διδάσκει η Εκκλησία, χωρίς να λένε ή να ξέρουν από που, ή αναφέρουν σποραδικές φράσεις περί “γνώσης” κάποιων αγίων ή κάποια από αυτά που ακολουθούν. Το τι σημαίνει “γνώση” για την Εκκλησία, μπορεί να το καταλάβει κάποιος αν τους ρωτήσει, αν η γνώση που μας έχει δώσει η επιστήμη και που καταρρίπτει τους μύθους της θρησκείας τους, κατά πόσον είναι αποδεκτή από αυτούς και εκεί θα καταλάβετε ότι όταν λένε αυτοί οι άνθρωποι για γνώση, μιλάνε για κάτι το συμβολικό παρά ουσιαστικό. Μια “γνώση” τυπική χωρίς ουσιαστικό περιεχόμενο σε θέματα κατανόησης του ανθρώπου και του περιβάλλοντος που ανατρέπουν τις ιδεοληψίες τους.

Ένα από τα χωρία που επικαλείται ο Χριστός για να ερευνούμε, λένε είναι: “**7 Αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· ζητεῖτε, καὶ εὕρησεται· κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν.**”

8 πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει καὶ ὁ ζητῶν εὕρισκει καὶ τῷ κρούοντι ἀνοιγέσεται.” (Κατά Ματθαῖον, 7: 7-8). Μόνο που το χωρίο αυτό αναφέρεται ξεκάθαρα στην προσευχή. Ο χριστιανός ζητάει από τον θεό του τι; Όχι φυσικά την γνώση που θα του δώσει την δυνατότητα να τον αμφισβητήσει, αλλά του ζητάει να εδραιώσει την πίστη του, δηλαδή το άλογο μέρος του εαυτού του να επικρατήσει και να χαλιναγωγήσει το έλλογο.

Κάποιοι άλλοι λένε ότι αφού ο Ιησούς προέτρεψε τον Θωμά να δει με τα μάτια του τις πληγές του, μας προτρέπει σε έρευνα. (Κατά Ιωάννην, 20: 24). Ακόμα και να ξεχάσουμε ότι το σενάριο του Ιωάννη είναι τελείως διαφορετικό από του Λουκά και του Μάρκου, το κείμενο αυτό έχει μια ενδιαφέρουσα προπαγανδιστική συνέχεια που ακριβώς θέλει να μας πει το μάταιο της έρευνας σύμφωνα με αυτή τη δοξασία: “29 λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ὅτι ἑώρακάς με, πεπίστευκας· μακάριοι οἱ μὴ ἰδόντες καὶ πιστεύσαντες.”. Δεν προτρέπει λοιπόν σε έρευνα, απευθύνεται στους άπιστους τελικά για να πιστέψουν χωρίς στοιχεία, γιατί αυτοί θα είναι οι μακάριοι. Δηλαδή τελικά οι πιστοί και μη ερευνούντες θα είναι οι ωφελημένοι, σύμφωνα με τα λεγόμενα του ίδιου του θεού τους.

Άλλο ένα επιχείρημα είναι το (Κατά Ιωάννην, 8: 32): “καὶ γνώσεσθε τὴν ἀλήθειαν καὶ ἡ ἀλήθεια ἐλευθερώσει ὑμᾶς”, σαν προτροπή του Ιησού προς την γνώση. Βέβαια το επιχείρημα είναι αστείο. Από νωρίτερα στο ίδιο κείμενο είπε “12...Ἐγώ εἰμι τὸ φῶς τοῦ κόσμου· ὁ ἀκολουθῶν ἐμοὶ οὐ μὴ περιπατήσει ἐν τῇ σκοτίᾳ, ἀλλ’ ἔξει τὸ φῶς τῆς ζωῆς.” αμέσως μετά τον κατηγορούν οι Φαρισαῖοι ότι ο ίδιος μαρτυρεί για τον εαυτό του άρα η μαρτυρία του είναι ψευδής. Ο Ιησούς απαντά ότι η μαρτυρία του είναι αληθής, γιατί αυτός ξέρει που πάει ενώ εκείνοι όχι. Αυτόν τον έστειλε ο πατέρας του και αφού αυτός μαρτυρεί για εκείνον(;) και αυτός για τον εαυτό του και η μαρτυρία δύο ανθρώπων(;) θεωρείται αληθής για τον νόμο, τότε λέει την αλήθεια (14-17) (θεόπνευστο), συνέχεια αυτού του κειμένου πάρα κάτω είναι το “Ἐὰν ὑμεῖς μείνητε ἐν τῷ λόγῳ τῷ ἐμῷ, ἀληθῶς μαθηταὶ μου ἔστε, 32 καὶ γνώσεσθε τὴν ἀλήθειαν καὶ ἡ ἀλήθεια ἐλευθερώσει ὑμᾶς”. Η αλήθεια λοιπόν στην οποία αναφέρεται, είναι η απο αποκαλύψεως που ο ίδιος δίνει και φυσικά για αυτούς που θα τον πιστέψουν. Δεν είναι προτροπή για καμία έρευνα πάνω στην γνώση. Το είπαμε, όλο το κείμενο των υποτιθέμενων λόγων του Ιησού, είναι προτροπές στους μαθητές, στον κόσμο και τους φαρισαίους, θαύματα κλπ με σκοπό να τον πιστέψουν επειδή ο ίδιος ισχυρίστηκε ότι τον έστειλε ο θεός που ήταν πατέρας του.

Στο άρθρο “Πίστευε και μη ερεύνα”, έχουν δοθεί ήδη αρκετά κείμενα χριστιανικά

που δείχνουν ότι το “Πίστευε και μη ερεύνα”, είναι η πραγματική θέση της Εκκλησίας και είναι τυπωμένο σε διάφορες μορφές στα κείμενά της. Σε αυτά πρέπει να προστεθεί και του Μέγα Αθανασίου: «**ἀλλ’ ὡς γέγραπται, πιστευέτω καὶ μὴ λεγέτω· Διὰ τί οὕτως καὶ μὴ οὕτως; ἵνα μὴ τοιαῦτα διαλογιζόμενος, ἄρξηται μελετᾶν καὶ λέγειν· Ποῦ οὖν ἐστὶν ὁ Θεὸς, καὶ πῶς ἐστι; καὶ λοιπὸν ἀκούσει·**» (Epistulae quattuor ad Serapionem 26.644).

Το κείμενο αυτό πρέπει να ήταν πολύ κοινότυπο στις πρώτες χριστιανικές κοινότητες, γιατί το αναφέρει ο Κέλσος (δηλαδή ο Ωριγένης στην απάντηση του σε αυτόν) στον Αληθὴ Λόγο, το πρωτότυπο είναι “**Μὴ ἐξετάζε ἀλλὰ πίστευσον**” και σώζει και άλλα αντίστοιχα όπως “η πίστη σώζει” και “η σοφία αυτού του κόσμου είναι κακό πράγμα, ενώ το να ‘σαι απλοϊκός είναι καλό”.

Σε κάποιες από τις χριστιανικές προτάσεις που είναι συνώνυμες του “πίστευε και μη ερεύνα” και που αναφέρονται στην σελίδα αυτή, τα χριστιανόπουλα της ΟΟΔΕ έχουν αντιρρήσεις. Αναφέρουν για παράδειγμα το κείμενο του Θεόδοτου επισκόπου Αγκύρας “**Πίστευε τῷ θαύματι καὶ μὴ ερεύνα λογισμοῖς τὸ γενόμενον. Μὴ καταλύσης τὸ θαῦμα, εὐρεῖν τὸν λόγον φιλονεικῶν. οὐ γὰρ μένει τὸ θαῦμα οὐ ὁ λόγος γνωρίζεται**”, όπως και ένα αντίστοιχο του Ψευδο-Αθανασίου από το Quaestiones ad Antiochum και λένε ανερυθρίαστα ότι δεν αναφέρεται γενικά στην έρευνα, την γνώση κλπ αλλά μόνο στην έρευνα της φύσης της Αγίας Τριάδος και τίποτα άλλο, αφού ισχυρίζονται είναι αδύνατο να μιλάμε για την φύση του Θεού που είναι ακατανόητος. Η αλήθεια είναι όμως, πως οι ίδιοι έχουν ήδη αναφέρει πάρα πολλά δήθεν λογικά επιχειρήματα για το ποια είναι αυτή η ακατανόητη φύση του Θεού. Αλλά δεν είναι μόνο οι θεωρίες τους για την φύση του Θεού ακατανόητες, είναι και ένα σωρό άλλα θέματα, που έχουν άμεση σχέση, όπως οι ασάφειες και οι διαφορετικές ιστορίες των γραφών τους, η άσπορη σύλληψη και το αειπάρθενο, η ανάσταση και η ανάληψη, τα θαύματα παλιά και νέα, τα μυστήρια, και ένα σωρό άλλες ιστορίες από αυτές που λένε, που δεν έχουν λογική, είναι ακατανόητα και οι ίδιοι λένε ότι μόνο με την πίστη γίνονται κατανοητά, άπτονται φυσικά του δόγματος και καθορίζουν ολόκληρη την πίστη και ιδεολογία τους. Βλέπουμε λοιπόν ότι το “πίστευε και μη ερεύνα” έχει σχεδόν καθολική σχέση με όλο το δόγμα και τις διδασκαλίες τους, αφού τίποτα από αυτά δεν στηρίζεται στην λογική. Στηρίζονται μόνο σε πίστη στην αλήθεια συγκεκριμένων αντιφατικών κειμένων, αγνώστου πατρός και ειδικές ερμηνείες, μερικές από τις οποίες είναι τραβηγμένες από τα μαλλιά.

Οι ίδιοι ισχυρίζονται ότι ερευνούν και αυτό έρχεται σε αντίθεση με την επίμαχη

φράση, αλλά στην ουσία το μόνο που ερευνούν είναι οι γραφές τους και ότι έχει να κάνει με αυτές, προσπαθώντας να απολογηθούν για τις ασάφειες και τις αντιθέσεις τους. Επίσης ερευνούν την αρχαία γραμματεία για να βρουν να γράψουν κάτι αντίστοιχο κακό για τους Έλληνες, θεωρώντας ότι έτσι οι δικές τους αντιφάσεις ή τα δικά τους εγκλήματα θα εξαφανιστούν. Επίσης ερευνούν ότι από την επιστήμη τους βολεύει για να μας πουν ότι συμφωνεί ή δεν έχει αντίθεση με την θεόστραβη πίστη τους. Αυτό φυσικά δεν σημαίνει έρευνα, ούτε αντίκειται στο “πίστευε και μη ερεύνα” που ήταν εντολή προς τις μάζες και όχι προς τους απολογητές, οι οποίοι σαφώς έπρεπε να ήταν διαβασμένοι στα θέματα που πρέπει για να κάνουν προσηλυτισμό.

Ιστορία της Εκκλησίας για την γνώση

Μια από τις πρώτες διενέξεις στους κόλπους της νέας θρησκείας τον 2ο-4ο αιώνες, ήταν αυτοί των ανθρώπων της πίστεως και των Γνωστικών που πίστευαν εκτός των άλλων, στον λυτρωτικό χαρακτήρα της γνώσης. Το ευαγγέλιο του Ιωάννη μάλιστα που απηχεί κάποιες γνωστικές επιρροές, αρχίζει με την έκφραση: **Εν αρχή ην ο Λόγος**. Και όχι εν αρχή ην ο Θεός. Η θέση όμως περί απόλυτης πίστης σε μια “αποκεκαλυμμένη αλήθεια” επικράτησε, με υποχώρηση έως μηδενισμό των γνωστικών και με αποτέλεσμα όταν η Εκκλησία απέκτησε πλήρη δύναμη στην αυτοκρατορία, να έχουμε ύφεση της φιλοσοφικής δραστηριότητας, ύφεση της έρευνας και της επιστήμης, και την εμφάνιση του Μεσαίωνα όπως είπαμε ήδη. Ο Λόγος τελικά ευνουχίστηκε.

Με την εγκαθίδρυση του Χριστιανισμού ως υποχρεωτική θρησκεία από τον Θεοδόσιο, και τον υποχρεωτικό νηπιοβαπτισμό από τον Ιουστινιανό, με τα δεκάδες διατάγματα και νόμους, με τις ορδές των καλογήρων που με την συνδρομή του στρατού, γκρέμιζαν αγάλματα και ναούς, με τις συλλήψεις αρχαιολατρών με την κατηγορία της “ανθρωποθυσίας” ή της στάσης, οι ανταγωνιστές του χριστιανισμού και οι ελεύθερες φωνές των φιλοσόφων, υποχρεωτικά σίγησαν, αφού εθεωρούντο πλέον παράνομοι στην νέα τάξη πραγμάτων που επέβαλε η Νέα Ρώμη.

Στην πραγματικότητα δεν έγινε ποτέ πραγματικός διάλογος με τους φιλοσόφους και τις άλλες λατρείες· ανταλλάχθηκαν κάποιες επιστολές ή κείμενα απολογητών και φιλοσόφων, αλλά με την επικράτηση της Εκκλησίας, όλα τα κείμενα των αντιπάλων της έχουν καεί ή εξαφανισθεί. Αυτή η αντίθετη στον Λόγο και την λογική πράξη, συνέχισε και αργότερα με τα κείμενα των αιρετικών. Οτιδήποτε αντίθετο με την κυρίαρχη άποψη της Εκκλησίας συλλέγεται, καίγεται συνέχεια

μέχρι τον 20ο αιώνα και διώκεται. Διαβάστε εδώ για την αντιμετώπιση της “άλλης άποψης” από την Ορθοδοξία στο Βυζάντιο.

Η ίδια η θέση των πατέρων της Εκκλησίας για την γνώση είναι ξεκάθαρη. Ο Βασίλειος Καισαρείας στην προς τους νέους επιστολή, λέει ότι καλό είναι να διαβάσουν από την αρχαία γραμματεία, μόνο ότι είναι ηθοπλαστικό και εν τέλει συμβατό με την χριστιανική πίστη.

Οι κατάρες κατά των Ελλήνων της Ζ’ Οικουμενικής Συνόδου της Εκκλησίας του 8ου αιώνα, αναφέρουν ρητά **“Ανάθεμα (τρεις) σε όσους αποδέχονται τις διδασκαλίες των Ελλήνων και δεν τις σπουδάζουν μόνο για μόρφωση, αλλά ακολουθούν και τις ιδέες τους τις μάταιες και τις πιστεύουν ως αληθινές”**, ή **“Σε όσους λένε ότι είναι καλύτεροι κατά πολύ οι σοφοί των ΕΛΛΗΝΩΝ”**, ή **“Σε όσους δέχονται και διαδίδουν τις μάταιες αντιλήψεις των ΕΛΛΗΝΩΝ”**. Το ποιες είναι οι αντιλήψεις των Ελλήνων για να μην σας πουν τίποτα βλακείες για το Δωδεκάθεο, τις αναφέρει η πρώτη κατάρα από όλες **“Σε όσους...εισάγουν με θράσος...τις ασεβείς δοξασίες των ΕΛΛΗΝΩΝ για τις ανθρώπινες ψυχές και για τον ουρανό και τη γη και για τα άλλα κτίσματα”** δηλαδή στην ουσία όλους τους σοφούς και φιλοσόφους της αρχαίας Ελλάδας, αυτούς που δημιούργησαν τις βάσεις του σύγχρονου πολιτισμού. Ας μας εξηγήσουν λοιπόν οι σύγχρονοι χριστιανοί απολογητές, πως δεν αντίκειται η θρησκεία τους στην έρευνα, την γνώση και την λογική, όταν κάθε χρόνο εδώ και 13 αιώνες, επαναλαμβάνονται από τις Εκκλησίες τους αυτές οι κατάρες κατά των Ελλήνων φιλοσόφων μέσα στις εκκλησίες τους; Με τι μούτρα μας λένε ότι δεν έχει η Εκκλησία τους σχέση με το “Πίστευε και μη ερεύνα”;

Η προώθηση της πίστης έναντι της λογικής, φαίνεται από τον τρόπο που η Εκκλησία επέλυσε τα εσωτερικά της προβλήματα, με την ποινικοποίηση της δικής της αντίθετης γνώμης δηλαδή των αιρέσεων και τον τρόπο που αντιμετώπισε όσους λόγιους στο Βυζάντιο προσπάθησαν να ξεφύγουν από τα καθιερωμένα, όπως ο ύπατος των “φιλοσόφων” Ιταλός που αγαπούσε υπερβολικά τον Πλατωνισμό, περισσότερο από την θρησκεία.

Βλέπετε, δεν υπήρχε ποτέ περίπτωση να γίνει διάλογος δύο μερών με διαφορετική άποψη σε ένα θεοκρατικό καθεστώς, για ένα δογματικό θέμα και αυτό να δουλέψει θετικά, όπως αντίστοιχα έγινε στην Δύση και προχώρησε η Γνώση. Αυτό γίνεται γιατί όταν ισχυρίζεσαι ότι γνωρίζεις θέματα για τα οποία στην ουσία κανείς δεν ξέρει τίποτα, ή θέματα που είναι δημιουργία φαντασιώσεων ή μυθολογίας, όταν

απαρνείσει την λογική στην έρευνα, τότε και ο κάθε ένας μπορεί να ισχυριστεί ότι θέλει. Έτσι ο Λόγος δεν έχει πλέον αξία σαν αντικείμενο διαλόγου, αλλά μόνο σαν αντικείμενο μονόδρομου κηρύγματος. Αυτός που έχει καλύτερη πειθώ για να παρασέρνει τους αδαείς και να κάνει μεγαλύτερη αυλή και αυτός που έχει τον προσεταιρισμό των νόμων και των στρατιωτών του Βυζαντίου, είναι και αυτός που κερδίζει τελικά. Όλοι οι άλλοι είναι αιρετικοί και σφαλεροί, οφείλει δε το κράτος που θέλει να τα έχει καλά με την συγκεκριμένη κλίκα και την Εκκλησία που την εκφράζει, να συλλάβει τους αιρετικούς σαν στασιαστές πλέον και παράνομους. Έτσι ο Λόγος ή μάλλον η διαστρέβλωσή του, οδηγεί στον φασισμό. Εκατοντάδες χιλιάδες χριστιανοί με διαφορετική άποψη από την κυρίαρχη, αφορίστηκαν αρχικά από την Εκκλησία, και ακολούθως με τους νόμους του κράτους οδηγήθηκαν στην παρανομία. Την τελική λύση έδιναν τα βυζαντινά στρατεύματα που έσφαζαν και εξουδετέρωναν κάθε εστία αίρεσης με “αγάπη”.

Διαφορά με την αιρετική Δύση

Η πλέον ενδιαφέρουσα για μας τους Νεοέλληνες περίοδος, ήταν οι έριδες των Ησυχαστών του Γρηγορίου Παλαμά, με τους Σχολαστικούς δηλαδή τον μοναχό Βαρλαάμ αρχικά και αργότερα με τον Νικηφόρο Γρηγορά. Η βασική διαφορά ήταν στο πως μπορούσε κάποιος να “θεωθεί” μέσω της “νοερής προσευχής-φωτισμού από το άκτιστο φως” των Ησυχαστών ή μέσω του διανοητικού στοχασμού της φιλοσοφίας, του Βαρλαάμ. Η τελική απόφαση της Εκκλησίας (και είναι και αυτό που χαρακτηρίζει πλέον την Ορθοδοξία έναντι του Καθολικισμού), ήταν το 1351 με την νίκη των Ησυχαστών, άρα και την υποτίμηση της Λογικής σε σχέση με την θεόσταλτη φώτιση. (Ο Βαρλαάμ κατέφυγε στην Δύση πάνω στην έκρηξη της Αναγέννησης, που υπήρχε καλύτερη υπόληψη της Λογικής, και ο Γρηγοράς φυλακίστηκε).

Όπως ήδη αναφέρθηκε, η πλήρης επικράτηση του Χριστιανισμού ήταν και η αρχή του Μεσαίωνα στην Ευρώπη με την υποτίμηση της λογικής και των εκφράσεών της όπως είναι η επιστήμη και η φιλοσοφία. Στην Δύση όμως μετά από χίλια χρόνια ήρθε η Αναγέννηση και ο Διαφωτισμός, ακριβώς γιατί η ίδια η Εκκλησία εκεί, έδωσε περισσότερη έμφαση στην Λογική, προσπαθώντας ματαιώς βέβαια να βρει αποδείξεις για την ύπαρξη του θεού, με αποτέλεσμα να υπάρχει ένα στοιχειώδες φιλοσοφικό υπόβαθρο και να δοθεί η δυνατότητα ώστε να μπορέσει να ξανανθίσει (μαζί με άλλους φυσικά παράγοντες) η φιλοσοφία και η τέχνη, και να επαναλειτουργήσει σταδιακά η ελεύθερη έκφραση. Αυτό έφερε και πολιτικές εξελίξεις όπως η Γαλλική Επανάσταση και τελικά η Δημοκρατία.

Στην Ανατολή όμως τα πράγματα είναι διαφορετικά, η γνώση και η μόρφωση περνάνε αποκλειστικά από την ίδια την Εκκλησία. Η Αναγέννηση και ο Διαφωτισμός όχι μόνο δεν επέδρασαν, αλλά με την προσήλωση και αγάπη της Εκκλησίας στο νέο της αφεντικό τον Σουλτάνο, ήταν αδύνατο να περάσουν νεωτεριστικές αξίες. Οι ίδιοι οι ιεράρχες εξαπολύουν μύδρους κατά των Διαφωτιστών, και κατά των επαναστατών της Γαλλικής Επανάστασης. Τίποτα δεν έπρεπε να αλλάξει στην κατάσταση στην Ανατολή, τίποτα που να θέτει σε κίνδυνο την δύναμη και εξουσία της Εκκλησίας και φυσικά του Σουλτάνου που την βοηθούσε και η άγνοια και αμορφωσιά των υποδούλων Ελλήνων, ήταν εγγύηση ότι η θεόσταλτη εξουσία του “πολυχρονομένου” Σουλτάνου θα συνέχιζε για πάντα.

Η διαφορά Ανατολής και Δύσης σε σχέση με την θρησκεία φαίνεται από την ιστορική και πολιτική εξέλιξη τους, από το ποσοστό θρησκοληψίας, από το αν υπάρχει επικρατούσα θρησκεία κ.λπ. Η χώρα μας θυμίζει σε πολλά τις μουσουλμανικές χώρες, τόσο στην εμπέδωση των δημοκρατικών θεσμών στην κοινωνία μας, όσο στην παιδεία αλλά και στον τρόπο που η θρησκεία εμπλέκεται στην πολιτική και την κοινωνία. Αντίθετα στην Δύση, οι χώρες που είναι πιο ανεξίθρησκες και έχουν μικρότερη εμπλοκή με την θρησκεία (συνήθως οι προτεσταντικές), έχουν καλύτερο πολιτισμικό υπόβαθρο, δυνατότερη κοινωνία και οικονομία και περισσότερη δημοκρατία από αυτές που υπάρχει μεγαλύτερη θρησκοληψία όπως οι καθολικές ή οι ορθόδοξες. Είναι οι χώρες με το πλέον ανεβασμένο κατά κεφαλήν εισόδημα, οι χώρες που ο νόμος έχει περισσότερη ισχύ, οι χώρες που όλοι θέλουν να πάνε εκεί, να δουλέψουν, να μορφωθούν, να ζήσουν, όπως δείχνουν και τα μεταναστευτικά ρεύματα.

Στη χώρα μας, η Εκκλησία θέλει να έχει λόγο στην εκπαίδευση των παιδιών μας και θέλει να τα προσηλυτίζει στα σχολεία. Έχει ήδη αντιδράσει και καταφέρει να αποσυρθούν πολλά βιβλία που η Εκκλησία είναι αντίθετη, γιατί όσο πιο πολύ θολώνεται η εικόνα και λιγότερα ερωτήματα τίθενται από τα παιδιά τόσο σε λιγότερη δύσκολη θέση μπαίνουν οι προσηλυτιστές της Εκκλησίας, ακριβώς γιατί σήμερα το “πίστευε και μη ερεύνα” πλέον δεν μπορεί να είναι επιχείρημα.

Τα στοιχεία είναι συντριπτικά, ότι ο Χριστιανισμός και κυρίως η Ορθοδοξία δεν τα πάνε καλά με την γνώση, και την λογική και αναγκάζονται από την πράξη να μας τα λένε διαφορετικά σήμερα, ότι δεν έχουν πρόβλημα με την έρευνα και την γνώση και ότι δεν έχουν καμία διάσταση με την επιστήμη.

Ας μην αναζητούμε λοιπόν αλλού το πρόβλημα της ελληνικής κοινωνίας. Η κακή

επίδραση της Εκκλησίας και της Ορθοδοξίας είναι αυτή που κράτησε την γνώση και τον ορθολογισμό μακριά από την χώρα μας, τον λαό μας λιγότερο δημοκρατικό και επιρρεπή σε σενάρια συνωμοσίας, ψεκασμών, αγυρτείας, μαγγανείας, αστρολογίας και θαυμάτων.

Φιλίστωρ